

האולימפיאדה הארצית השלישית בלשון עברית לנוער של החוג ללשון העברית ושל המתמטיקאי הצעיר

תשפ"ד

שלב א': שאלות ופתרונות

כיתות ז'-ט'

האולימפיאדה מתקיימת בחסות חברת פיינל וחברת צ'ק פוינט
ובחסות מרכז קורת

שאלון שלב א'
לכיתות ז'–ט'

1. מהי המילה הלועזית שהאקדמיה ללשון העברית קבעה תמורתה את המילה **גלגלִּישָׁת**?

- א. קורקינט
- ב. רולרבלייזס
- ג. סגויי
- ד. **סקייטבורד**
- ה. סנובורד

2. מהי החלופה העברית ל**פִּיֶּרָה**?

- א. מְמַעֵךְ
- ב. **מְחִית**
- ג. בְּתִיתָה
- ד. מְרִית
- ה. מְצַעֵית

3. **לְאַלְתֵּר** היא מילה ארמית המורכבת מצירוף המילים: **עַל אֶתֶר**. מהי משמעות המילה

'לאלתר' בעברית בת ימינו?

- א. **תכף ומייד**
- ב. מבעוד מועד
- ג. באותו הזמן
- ד. מכאן ואילך
- ה. מהרגע הראשון

4. השלימו את הביטוי: "**יֵצֵא הַמְּרַצֵּעַ** _____".

תשובה: מן השק / מהשק (פירוש הביטוי: התגלה דבר שניסו להעלים אותו).

5. המילים **אדם**, **סוס** ו**תחנה** יוצרות צירוף מילים עם מילה משותפת שאינה ברשימה (המילה יכולה להיות הראשונה או השנייה בצירוף, ואפשר להטות את המילים בצירופים). מהי המילה?
תשובה: כוח (כוח אדם, כוח סוס, תחנת כוח).

6. באחת המילים שלפניכם הוחלף סדר האותיות. מהי המילה שהמשמעות שלה בסדר החדש היא "חלון"?

א. רגיש ב. אילן ג. רובד ד. רוצה ה. אויב

הסבר: שינוי סדר האותיות במילה "רוצה" יוצר את המילה "צוהר", שמשמעותה חלון.

7. צמד שוודדים מתכנן שוד גדול באחת הערים הגדולות בארץ. כדי שיוכלו לתאם ביניהם בסודיות את פרטי התוכנית, החליטו השוודדים להשתמש בשפה מוצפנת. חוקר שצותת לשיחה בין השניים שמע את המשפט הזה:
"חִלְכֶמָה לִילִי בְּלִשְׁמָעְלָה אֶלְחֶמֶת בְּלִתְמַחְלֶנְמָה הַלְמֶמְרֶכְלִזִּמִּית".

החוקר ביקש את עזרתכם בפיענוח מקום המפגש של השניים.

א. מהו מקום המפגש? **התחנה המרכזית**

ב. החוקר רוצה לשלוח לשוודדים אזהרה בשפה המוצפנת שלהם. כיצד תיכתב

ההודעה "עֲלִיתִי עֲלֵיכֶם" בשפה המוצפנת?

(1) עֲמְלִילִיתִימִי עֲמְלִילִיכֶמָם

(2) עֲלִילִימִיתִילִי עֲלִילִימִיכֶלָם

(3) עֲלִילִיתִילִי עֲלִילִיכֶם

(4) עֲלִילִימִיתִילִי עֲמְלִילִיכֶמָם

(5) עֲלְמִילִיתִימִי עֲלְמִילִיכֶלְמָם

הסבר: השפה המוצפנת מבוססת על שילוב האותיות ל' ו-מ' אחרי כל תנועה. בכל מילה הסדר קבוע: קודם ה-ל' ואחר כך ה-מ', והן מקבלות את התנועה שלפניהן. המשפט המוצפן הוא: "חכה לי בשעה אחת בתחנה המרכזית".

8. איפה אפשר למצוא **מְלַקַחַת**?

- א. במטבח
- ב. בארון הבגדים
- ג. בבית המרקחת
- ד. בארגז הכלים
- ה. בחוף הים

הסבר: מְלַקַחַת היא צבת שטוחה המשמשת לתפיסה ולכפיפה וכן לחיתוך תיל (בלועזית: פְּלִייר).

9. לפניכם רשימה המציגה את האות הראשונה של כל מילה בסדרת מילים:

בראשית, שמות, ויקרא, במדבר, דברים – ב, ש, ו, ב, ד.

להלן רשימה אחרת. השלימו את האות הבאה בסדרה:

ת, ח, כ, ט, ש, __

האות המשלימה בסדרה היא: **א**.

הסבר: הסדרה בנויה על פי האות הראשונה של שמות החודשים העבריים (תשרי,

חשוון, כסלו, טבת, שבט). החודש הבא בסדרה הוא **אדר**. בשאלה נבחרה הצורה

המקוצרת "חשוון", הנהוגה בעברית בת ימינו (הצורה המקורית: מרחשוון).

10. איזה צמד מילים יוצא דופן?

- א. תוגה – צער
- ב. כלימה – קלון
- ג. הוקיע – הילל
- ד. מאכלת – סכין
- ה. הַתְּרָה – הזהיר

הסבר: הוקיע והילל הן מילים מנוגדות. בשאר הצמדים המילים נרדפות.

11. קפד ראשו

בחידות "קפד ראשו" מסירים את האות הראשונה במילה מסוימת, ומקבלים מילה חדשה. לדוגמה:

- אחד החודשים העבריים
- קפד ראשו: מבנה לגידול תרנגולות

תשובה: המילה הראשונה – אלול; המילה החדשה – לול.

מצאו את זוג המילים הזה:

- בעל חיים מפרוקי הרגליים
- קפד ראשו: דרך סלולה

המילה הראשונה: **ענביש**

המילה החדשה: **כביש**

12. מתשובה **שלילית** על אחת מן השאלות הבאות נובע כי כל השחקנים בסרט "חיים

על הירח" קירחים. מהי שאלה זו?

- א. האם כל השחקנים הקירחים משתתפים בסרט "חיים על הירח"?
- ב. האם אין בסרט "חיים על הירח" שחקנים קירחים?
- ג. האם כל השחקנים הקירחים אינם חיים על הירח?
- ד. האם רוב השחקנים בסרט "חיים על הירח" אינם קירחים?
- ה. **האם יש בסרט "חיים על הירח" שחקנים שאינם קירחים?**

13. **מהי המילה?**

את המילה הזאת חידש אליעזר בן־יהודה. ביאליק, שלא חיבב חידושים בסיומת סִיָּה כי דמו באוזניו לנעירת חמור, הציע במקומה את המילה סוֹכָךְ. מלבד הצעתו של ביאליק הוצעו חלופות נוספות לאותה המילה, ובהן גוֹבֵן, אָהִיל, מַחְסוֹן וּמַחְסֵה זָרֵם. בסופו של דבר נקלטה המילה של בן־יהודה.

מהי המילה? _____

תשובה: מטרייה

14. לפניכם משפט:

_____ הם סרטי גיבורי העל שעלילתם אהובה עליי _____ מעלילת

סרטי ספייזרמן. לכן ודאי _____ לשמוע שלא _____.

מהי האפשרות ההגיונית ביותר להשלמתו?

א. מעטים / פחות / תתפלאו / נמצא בספריית הווידאו שלי אפילו סרט אחד של

ספייזרמן

ב. רבים / יותר / לא תתפלאו / צפיתי מעולם אלא בסרטי ספייזרמן.

ג. מעטים / פחות / לא תתפלאו / העליתי כלל על דעתי ללכת לצפות בסרט

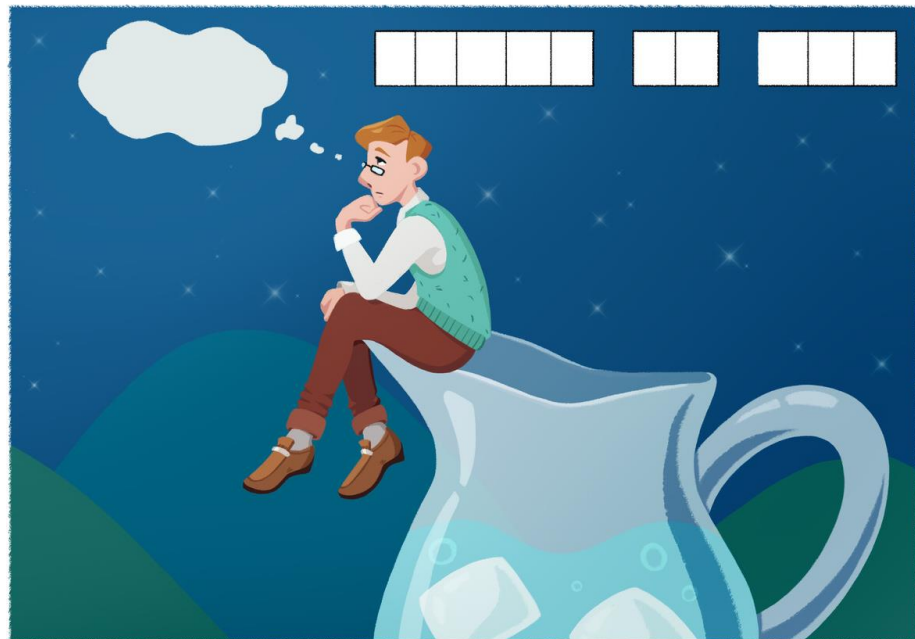
החדש של ספייזרמן

ד. מעטים / יותר / תתפלאו / התלבטתי לרגע לפני שקניתי כרטיס לסרט החדש

של ספייזרמן.

15. איזה ביטוי מסתתר באיור?

התשובה מורכבת משלוש מילים.

תשובה: תהה על קנקנו

16. אוגריתית היא שפה שמית קדומה שנכתבה על לוחות חרס בכתב יתדות. באוגריתית

הייתה הבחנה בין תנועות ארוכות לקצרות, אך בכתיבה כמעט לא סומנו התנועות

(כמו קמץ או פתח) אלא רק העיצורים (ב, ג, ע וכדומה). תנועות ארוכות* סומנו רק

בסוף מילה, ותנועות קצרות סומנו רק אם הן שולבו עם העיצור אל"ף (á, í, ú).

בדומה לעברית, עיצורים כפולים נכתבו באות אחת בלבד.

*תנועה ארוכה: תנועה שמשך הגייתה ארוך יותר מהגיית התנועה הקצרה המקבילה לה. בתעתיק

מקובל לסמן תנועות ארוכות בקו עליון, למשל: ū.

לפניכם תעתיק של משפט באוגריתית, ואחריו טבלה של סימני התעתיק:

(משמעות: "אל תפחד") **ál tiwwaḥilīna**

á	b	g	x	d	h
w	z	ḥ	ṭ	y	k
š	l	m	ḏ	n	ṣ
s	ʿ	p	ṣ	q	r
ṭ	ḡ	t	i	ú	s ₂

על פי כללי הכתיבה של האוגריתית וטבלת הסימנים, כיצד ייכתב המשפט הנתון

(ál tiwwaḥilīna) בתעתיק לאוגריתית?

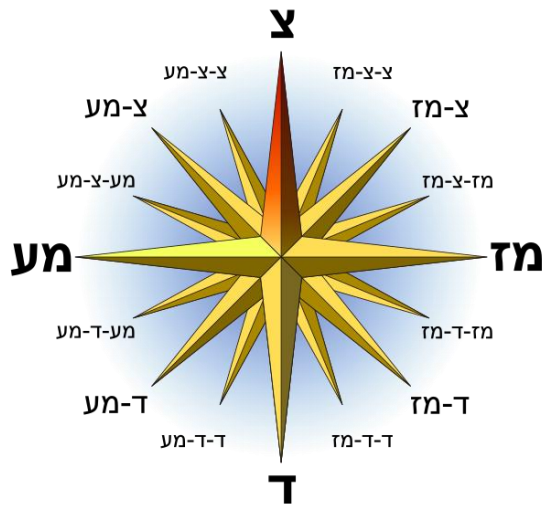
1.

2.

- 3.
- 4.
- 5.

תשובה: 4.

17. ארבע רוחות השמיים הן הכיוונים צפון, דרום, מזרח ומערב. הכיוון שבין צפון למזרח נקרא "צפון־מזרח", הכיוון שבין צפון־מזרח למזרח נקרא "מזרח־צפון־מזרח", והכיוון בין צפון־מזרח לצפון נקרא "צפון־צפון־מזרח". בדומה לכך נהוג לכנות את שאר הכיוונים:

לפניכם שמות של חלק מרוחות השמיים בסינית:

1. dun-nang pang nang
2. nang
3. xi
4. xi-bei
5. xi-bei pang bei
6. xi-nang pang nang

א. נתונים תרגומיהם לעברית **בסדר אקראי**. התאימו את התרגומים בעברית לביטויים בסינית (יש לכתוב ליד כל תרגום בעברית את המספר של הביטוי הסיני):

דרום: 2	מערב: 3
דרום־דרום־מזרח: 1	צפון־מערב: 4
דרום־דרום־מערב: 6	צפון־צפון־מערב: 5

ב. איך אומרים בסינית "מזרח־צפון־מזרח"?

1. dun-nang pang dun
2. dun-bei pang bei
3. xi-bei pang xi
4. **dun-bei pang dun**
5. nang-dun pang dun
6. bei-dun pang bei